

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Oratio dicta in funere Friderichi Saxoniae Ducis

Melanchthon, Philipp

Haganoae, 1525f f

Prefatio in Aeschinis et die mosthenis orationes

urn:nbn:de:bsz:31-106576

DE GRADIBVS
PRAEFATIO

IN AESCHINIS ET DEMOSTHENIS ORATIONES,

PHIL. MELAN.

NON IGNORO EQVIVALEM, quantum onus subeam, quanq; ancipitem ac difficilē rem suscipiam, cum interpretationem harum orationum AEschinis ac Demosthenis pollicor. Neq; enim medio cris est ingenij prudentissimorum oratorum consilia, uirtutesq; in oratione perspicere, nec uulgaris artificis, diuinas illorum sententias, latinis uerbis representare, & tanquā imaginem aliquam graecae orationis exhibere. Quid quod causam ipsam sine graecarum historiarum cognitione, sine scientia legum & morum Atticorum, ne adsequi quidem possis. Nos uero praeter ceteras difficultates mira inopia cōmentariorum etiam laboramus. Accedit huc, quod in alijs artibus ac literis, tractatione & studijs hominum, multa è tenebris eruta lucem acceperunt. Graeca qui ex

DE GRADIBVS

qui excolerent & illustrarent, defuerunt haftenus in hac natione. Quae cum apud me cogito, sentio equidem, in quod me discrimen conijciam, cum summorum oratorum laudatissimas conciones propono. Nolo autem longiore oratione temeritatem excusare, aut de mearum uirium imbecillitate ambiciosius dicere. De animo ac uoluntate uere praedicare possum, me semper hoc spectasse, ut in hac schola studia honestarum artium excitarem. Neque nunc ob aliam causam has orationes proposui, quam ut iuuentutem ad optimos actores & magistros, tum intelligendi, tum dicendi cognoscendos inuitarem. Neque uero alienum uidebatur, tanquam gustum illorum facturis proponere eas orationes, quae doctorum omnium consensu, omnibus in hoc genere scriptis praeferruntur, et tametsi pleraque nos fugiant, tamen possumus plurima decerpere quibus studia nostra locupletentur. Notus est uersiculus. Est quodam prodire tenus si non datur ultra. Proinde spero me non difficulter a bonis uiris ueniam impetraturum esse, quod maus aliquanto negocium suscipio, quam haec nostrae utriculae uideantur laturae. Neque enim infirmitatem meam dissimulo. Et tamen operam dabo, ut hanc cura, diligentia, & fide, quae in primis in interprete requiritur, sarciam. Sed de meo consilio dicendum est parcius, quod de

IO
T DE
NES,

RO EQUI
onus fibe
m ac diffi
um interpre
orationum
emosthenis
nim medio
m consilia,
aris artifi
is reprae
eae ora
n sine gra
legum &
offis. Nos
pta comen
c, quod in
udis homi
cre. Graui
gita

O R A T I O

eo postea ex euentu iudicaturi sitis. Nunc officij sui cōmonendi sunt auditores. nam ut prudentes agricolae non sumunt operam in exercendo sterili solo, ita in tractatione literarum insania est, attingere auctorem, qui nostris studijs nihil sceneret. Primum itaq; constituendum est, quaecunq; ratio studiorum suscepta fuerit, quem fructum nobis polliceantur literae. Ego uero saepe alijs monui, ita institucendum esse animum, ut duas has uirtutes, scientiam iudicandi de rebus humanis, & facultatem dicendi, meminerit sibi omnibus neruis parandas esse. Et ad has tanq̄ ad scopum oportet referre uigilias, lucubrationes, deniq; studia omnia. Nam qui aut non formarunt iudicium literis, ut intelligant rerum ac morum discrimina, quaeq; in bonis, quae in malis ducenda sint, aut non possunt ea quae sentiunt perspicuo sermone docere, hi mihi praeter corporis speciem, nihil humani habere uidentur. Deinde ita inter se coniurarunt Eruditio, & Eloquentia, ut diuellere nullo modo possis. Nam & orationem rerum scientia ex se ueluti genuit, & oratio uehissimè ostendit. Iam caecitare in rebus iudicandis necesse est eos, qui recte dicendi cura uacant. Propterea quod nihil perinde mentem acuit, & excitat, atq; contētio illa & studium recte dicendi. Non est quod procul exempla petas. Nuper adeo qui Philosophiam

DE GRADIBVS

losophiam profitebantur, non satis perspexerunt uim
 earum artium quas docebant, quia exponere perspi-
 cua oratione ea quæ profitebantur nemo conabatur.
 Proinde qui se ad literas discendas contulerunt, hi sibi
 persuadeant, & oleum, quod aiunt, & operam si-
 bi perituram esse, nisi cum rerum scientia studium di-
 cendi coniunxerint. Atq; hac de re alias diximus.
 Porro harum orationum cognitio ad utrunq; multum
 conducit. Nam ut Philosophi præcepta de moribus
 tradidere, ita hæ orationes bonorum ac malorum ci-
 uium exempla proponunt, quæ multo efficacius uir-
 tutis studium nobis commendant, quàm frigida illæ
 præceptiuncule. Scipionem & plerosq; alios illu-
 stres uiros, ait Salustius, dicere solitos, cū imagines
 maiorum intuerentur, uehementiss. animum sibi ad
 uirtutem accendi. Quæ autem bene Deus marmora,
 quæ statuæ conferre cum his orationibus merentur,
 quæ alias improborum ciuium perniciofa consilia,
 alias honestas uoluntates bonorum ciuium ita depin-
 gunt exprimentq; ut nullius faciem imitari propius
 Apelles potuerit, quare ita statuetis de his duabus
 orationibus, absolutis. quædam exempla, in illustri
 sita loco, nobis ostendi, quæ commonefaciant, quid
 in communibus moribus mereatur laudem, aut repre-
 hensionem. Nam in insectando Demosthene, uerana

ORATIO

quandam imaginē sceleratae mentis fingit Aeschines. Contra ille, cum uoluntatem optimi ciuis negat sibi de fuisse unquam, boni uiri simulachrū sculperē uidetur. Explicantur praeterea multa maiorum instituta, leges ac mores, multa exēpla, quae sunt obiter caussae aspersa, in his orationibus inuenies. Est enim sonus forensis huius dictionis, classico similis, et plenior aliquanto, quam historiae. Denique mihi uidentur omnes Reipublicae rationes melius hic tradi, quam in ullis Philo sophorū disputationibus. Et cum historiam nemo non hoc nomine plurimi faciat, quod omnium ciuiliū officiorum exempla tradat, quid huic orationum generi tribuimus, in quo exempla illa et consilia rerum gerendarum accuratius et copiosius. Nam cum ad pugnam hic instruatur oratio, fit, ut maiore negotio illustrentur omnia recte aut secus facta. Neque uero praesentes tantum auditores spectabant, sed ad posteros extare has orationes uoluerunt testes suorum consiliorum, reliqueruntque haec, ut haberent posteri non modo, ut ait Thucydides ἀγαθὰ μνηστέα, sed κατὰ κράτος, hoc est, Thesaurum exemplorum. Quid autem de eloquentia horum dicam. Nam haec praecipua laus est harum orationum. Equidem insaniam, si meo testimonio, mea quoque uoce, accedere aliquid illorum laudibus existimē. Quare praefatio Ciceronis contenti erimus, qui cum

IN AE
quam AE
na in Dem
esse iudicat
fit. Locos n
eloquentia
ram statu
bris suis
uenistas
suo queq
tiones oc
tiolas qu
estimetu
uersam i
quibus u
consilio
callide in
commun
uoluerat
pre caus
accedam
patentur
gulis cau
geniter s
ritul esse
nos aucto

IN AESCH. ET DEMOST.

qui cum AESCHINEM amplissimis laudibus ornat, tamen in DEMOSTHENICA oratione, tantam eloquentiam esse iudicat, quanta includi in animis hominum possit. Locos nonnulli decerpere, unde specimen aliquod eloquentiae istorum caperetur, sed uelut, si praeclearam statuam dissoluas, quamq̄ insit in singulis membris suis decor, tamen minus clare percipi ac sentiri uentustas uidetur, quam si in integra statua, uideas suo quaeq; loco collocata. Ita malim uos integras orationes oculis atq; animo contemplari, quam sententias quasdam excerpere, e quibus reliqua oratio aestimetur, ut ex unguibus leonem aiunt. Nam si uniuersam tibi proposueris ibi uero senties, non modo quibus uerborum aut sententiarum figuris, sed quo consilio etiam, & qua sollicitudine dixerint, quam callide in populi aures irrepant, quam diligenter sese communiunt, ubi alacrius procurrant in aduersarium, ubi referant pedem, ubi ludificentur hostem, quae proprie causae sint argumenta, quae ornamenta obiter accedant, quomodo in locos communes a causa expatientur, quo genere affectuum ac sermonis in singulis causae partibus utantur. Quae omnia qui diligenter spectarit, nae ille omnium humanorum operum nihil esse admirabilius oratione esse statuet. Quare uos adhortor optimi auditores, ut diligenter has ora

Ee

ORATIO

itiones cognoscatis, atq; intueamini, faciet ea res & ad animi iudicium formandum, & ad locupletandam facultatem dicendi.

Toto caelo errant qui hos oratores, nihil nisi nugaces rabulas fuisse sentiunt, summis ingenijs praediti, maximo rerum usu, in grauissimis caussis uersati perdidicerant, naturas multarum rerum, & uarias gerendae Reipublicae rationes tenebant. Hoc illi instrumentum, Hanc scientiam plurimarum rerum ad ferebant ad perpoliendam orationem. Nam quae de fortuna Demosthenis dicit Aeschines, non sunt à plebeio ingenio profecta. Postquam enim omnem uirtutis laudem illi detraxit, uere ne, nihil ad nos, pergit fortunam insectari, & uetat Rempublicam illi committere, ne priuata eius fortuna exitio sit urbi, uidet enim profecto uidit, non esse communem, ut uulgo putat, fortunam, nec ratione aut prudentia, quemadmodum philosophi docuere, regi posse. Quam crudeliter autem seuit in aduersarium cum industriae laude spoliat, fortunam etiam in omen uertit, ut ab eo tanquam à portento aliquo uoluntates hominum alienet. Quid Demosthenes, cum Cyrili exemplum commemorat, non uidisse putatis, quanta uis esset honestatis, quantumque pulcherrimi facti mentio, multitudinis animos, etiam in aduersa fortuna delectaret. Itaque cum altissime in

IN A E S
 Introspex
 nis, & pra
 itari non de
 tractatio pl
 parum reli
 ethnicis,
 Tantum
 tant, &
 pla capit
 religion
 etiam o
 sciplina
 literaru
 tubet
 rum col
 atq; dice
 dogmata
 caelestib
 Nequ
 pore refl
 slica doc
 an ulli re
 passim
 quia non
 stius est

IN AESCH. ET DEMOST.

sime introspexerint, & naturam rerum, & uim uirtutis, & præuiderint omnia dicturi sapientissime, dubitari non debet, quin ad erudiendos animos, eorum tractatio plurimum conducat. Verum sunt, quibus parum religiose uideor facere, quod tantum tribuo ethnicis, sed cum his non libet hoc tempore rixari, Tantum opto, ut pietatem cuius se prætextu uenditant, & ad religionis nomen confugiunt tanquam in templa capitis rei, re præstare aliquando incipiant. Ego religioni non modo officere has artes existimo, sed etiam ornamenta esse. Nam religio πολιτικῶν disciplinam, & ciuilia officia, quæ scientia humanarum literarum continentur, adprobat, & religiose colit iubet. Impietas est in solo contemptu ciuilium morum collocare. Quid quod sine scientia linguarum, atque dicendi artium, non possunt commode religionis dogmata tractari. Quanto rectius erat beneficijs celestibus religiose uti, atque diligenter excolere.

Neque enim dubium est, quin diuinitus hoc tempore restituta sint literæ, ut in repugnanda ecclesiaistica doctrina recte pios adiuuarent. Itaque haud scio an ulli religionem grauius ledant, quam qui in literas passim inter imperitos, non aliam ob culpam, quam quia non didicerunt, debacchantur. Idque hoc molestius est bonis uiris, quia sanctissimum nomen Christi

Ee ij

ORATIO

suo furori prætexunt. Valeant isti quando morosiores sunt, quam ut patiantur se reprehendi. Vos interea officium uestrum facite, & pergite bonas literas sedulo discere, quæ cum ad religionem conseruandã, non nihil momenti habeant. Christo gratis. officium facietis, si strennue eas propugnaueritis.

D I X I.

CRITIAE

ORATIO CONTRA THE

RAMENEM EX XENO

phonte, Phil. Melan.

interprete.

I QVIS E VOBIS, IV
dices, arbitratur plures necesse
ri, quam par sit, is ita apud se
cogitet, hæc accidere solere,
quoties publicus status mu-
tatur. Neq; fieri potest, quin
plurimi sint ijs hostes, qui
multitudini libertatem eripiunt, præsertim cum non
alia urbs inter Græcas populosior sit, aut ubi diutius
libertate